ଆର୍.ଏସ୍.ଆର୍.ଟି.ସି. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ରାମଧର ଇଣ୍ଡୋଲିୟା

ଜୁଲାଇ 11, 2006

[ଡ. ଏଆର୍. ଲକ୍ଷ୍ମଣନ୍ ଏବଂ ଲୋକେଶ୍ୱର ସିଂ ପାନ୍ତା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ, 1947b -ଧାରା 2 (k) ଏବଂ 2-A -ସେବା ସମାପ୍ତି - ପୁନଃସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା - ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା - ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା: ଦୈନିକ ମଜୁରୀଆ ଶ୍ରମିକ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ବିବାଦ ଏକ ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ହୋଇଥିବାରୁ, ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନାହିଁ - ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 - ଧାରା 9 ।

ଏହି ଆବେଦନରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥିଲା ତାହା ଥିଲା ଜଣେ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି କି?

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ: ଉତ୍ତରଦାତା-ଦୈନିକ ମଜୁରୀଆ ଶିଳ୍ପ ଅଦାଲତକୁ ଯିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାର ନକରି ଏକ ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଶ୍ରମିକ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ବିବାଦ ଏକ ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ହୋଇଥିବାରୁ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାକୁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନାହିଁ । ଏହି ଡିକ୍ରି ପାରିତ କରିଥିବା ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ଅଧିକାରିତା ନାହିଁ, ତେଣୁ, ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଡିକ୍ରି ଅଧିକାରିତା ବାହାରେ । ତେଣୁ, ଉତ୍ତରଦାତା ଦରମା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମଜୁରୀ ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ଦେୟ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ସେ କୌଣସି ପୁନଃସ୍ଥାପନ କିମ୍ବା ମଜୁରୀ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ତେବେ, ଯଦି ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ କିଛି ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବ, ତେବେ ସେହି ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯାଇ ନପାରେ ।

ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ ସଡ଼କ ପରିବହନ ନିଗମଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ **ବନାମ** *ଜାକିର ହୁସେନ୍,* **[2005] 7 SCC 447, ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା ।**

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4670/2006 ।

ଏସ୍. ବି. ଦେୱାନୀ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 138/1997 ରେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଜୟପୁର ବିଚାରପୀଠ, ଜୟପୁରର 3.9.2002 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଶୀଲ କୁମାର ଜୈନ, ଏଚ.ଡି. ଥାନଭି ଏବଂ ଶରଦ ସିଘାନିଆ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଡ. ଏଆର୍. ଲକ୍ଷ୍ମଣନ । ଯଦିଓ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ନୋଟିସ ଜାରି ସଫଳ ହୋଇଛି, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ କେହି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇନାହାନ୍ତି ।

ଏସ୍.ବି. ଦେୱାନୀ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 138/1997 ରେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଜୟପୁର ବିଚାରପୀଠର 3 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 2002 ତାରିଖର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଆବେଦନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଛି ।

ଆମେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏସ୍. କେ. ଜୈନଙ୍କୁ ଶୁଣିଛୁ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଦୈନିକ ମଜୁରୀ ଉପରେ କଣ୍ଡକ୍ଟର ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ସେବାକୁ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି, ଉତ୍ତରଦାତା ଜଣେ ଦିନମଜୁରିଆ ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ଏହି ପଦବୀରେ ରହିବାର କୌଣସି ମୌଳିକ ଅଧିକାର ନାହିଁ ବୋଲି ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାର ନକରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ଏବଂ ପୁନର୍ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ବିଚାରଣ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରିକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରି ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି । ଆମ ମତରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାର ନକରି ଏକ ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଶ୍ରମିକ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ବିବାଦ ଏକ ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ହୋଇଥିବାରୁ, ପୁନଃସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାକୁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ନାହିଁ । ଡିକ୍ରି

ପାରିତ କରିଥିବା ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଆର୍ଥିକ ଅଧିକାରିତା ନାହିଁ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଡିକ୍ରି ଅଧିକାରିତା ବାହାରେ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏସ୍.କେ. ଜୈନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ଉପସ୍ଥାପନ ଗ୍ରହଣୀୟତାର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ବାସ୍ତବରେ, ଆବେଦନକାରୀ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଲିଖିତ ବିବୃତିରେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଠାଯାଇଛି । ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ଶୁଣାଣି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ତଥାପି, ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଜଷ୍ଟିସ୍ ରୁମାଲ୍ ପାଲ୍ ଏବଂ ଡକ୍ଟର ଜଷ୍ଟିସ୍ ଏଆର୍. ଲକ୍ଷ୍ମଣନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଣ୍ଣିତ [2005] 7 SCC 447 ରେ ସୂଚିତ ହୋଇଥିବା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ଏହି ମାମଲା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଉକ୍ତ ଆବେଦନ ସେହି ସମାନ ସଡ଼କ ପରିବହନ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଶ୍ରମିକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦାୟର କରାଯାଇଥିଲା, ଯିଏ ପରିବୀକ୍ଷା କଣ୍ଡକ୍ଟର ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାକୁ ଶ୍ରମିକ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ସମାନ କର୍ମଚାରୀ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ହାସଲ କରିଥିଲେ, ଯାହା ପୁନର୍ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ ସଡ଼କ ପରିବହନ ନିଗମ ଦ୍ୱାରା ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 5176/2005 ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଓକିଲଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତିକାର ହେଉଛି ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମା ମାଧ୍ୟମରେ ନୁହେଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେହି ମାମଲାରେ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ଅନୁଯାୟୀ ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନାହିଁ, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅଧିକାରିତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ଅଧିନିୟମ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଢଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରେ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଢଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେହି ମାମଲାରେ

ଉତ୍ତରଦାତା ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ, ଉତ୍ତରଦାତା, ଯାହାଙ୍କୁ ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଭାବରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଛି, ଶିଳ୍ପ ଅଦାଲତକୁ ଯିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି, ଯାହାର ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଏହି ରାୟ (ଉପରୋକ୍ତ) ଏହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ । ଆମ ମତରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ଦରମା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମଜୁରୀ ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ଦେୟ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ସେ କୌଣସି ପୁନଃସ୍ଥାପନ କିମ୍ବା ମଜୁରୀ ଫେରସ୍ତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ତଥାପି, ଯଦି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ କିଛି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ତେବେ ସେହି ରାଶି ତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରୁଛୁ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଆଉ ଚାକିରିରେ ରହିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥରାଶି ବ୍ୟତୀତ ସେ କୌଣସି ମଜୁରୀ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ବରଖାସ୍ତ କରାଯିବ ।

ତଦନୁସାରେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଏନ୍.ଜେ. ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।